

GOEDE ZORG, GOED RECHT?

Verpleegkundigen kunnen in de dagelijkse praktijk voor moeilijke ethische vraagstukken komen te staan waarin mensenrechten een rol spelen. Voor hen is het boek 'Goede zorg, goed recht? Mensenrechten vanuit verpleegkundig perspectief' geschreven.

ERICK VLOEBERGH S

Het is mooi dat bij de viering van zestig jaar mensenrechten nu ook een publicatie verschijnt die mensenrechten vanuit de optiek van verpleegkundigen behandelt. *Goede zorg, goed recht?* behandelt praktijksituaties waarin verpleegkundigen voor moeilijke keuzes komen te staan. De auteurs stellen dat men op de werkvloer bij die keuzes de hoogst haalbare standaard lang niet altijd haalt. Daarom zou het thema 'recht op zorg' binnen de opleidingen van verpleegkundigen een prominentere plaats moeten krijgen. Als ze beter voorbereid zijn, kunnen verpleegkundigen anticiperen op complexe zorgsituaties, aldus de auteurs.

Over welke dilemma's gaat het precies? In het boek staan voorbeelden die zijn gebaseerd op werkelijke gebeurtenissen. Bijvoorbeeld: hoe verhoudt de toeleidings-taak van de verpleegkundige van de Medische Opvang Asielzoekers (MOA) zich tot het recht van iedere asielzoeker op toegankelijke en kwalitatief goede zorg? Of: hoe stelt een verpleegkundige op de Spoedeisende Hulp zich op tegenover de politie wanneer haar (of hem) gevraagd wordt naar de naam en het adres van een 'hooligan'? Wat te doen als een cliënte in vertrouwen vertelt dat ze haar dochter gaat laten besnijden en benadrukt dat ze niet wil dat de verpleegkundige dit aan iemand doorvertelt? Hoe handel je bij een oudere met chronische bronchitis of longemfyseem (COPD) die al lang geen zin meer heeft in het aanleren van nieuw gedrag, maar wel direct hulp eist wanneer hij dat nodig heeft? En: kun je als verpleegkundige medicijnen verstrekken aan een allochtone cliënt binnen de ggz, ook als je niet zeker weet of de patiënt begrepen heeft waar de medicijnen voor dienen? De voorbeelden zijn prikkelend. Als voormalig verpleegkundige vroeg ik mij regelmatig af: hoe zou ik het doen?

.....
Drs. Ank van de Wiel en Dr. Joost J. den Otter, *Goede zorg, goed recht? Mensenrechten vanuit verpleegkundig perspectief*. Diemen, Johannes Wier Stichting, 2008 (119 p.). isbn 978-90-73550-20-9
.....

Mensenrechten vormen de rode draad van de publicatie. Verschillende thema's komen aan bod zoals het verplegen van mensen met een niet-westerse achtergrond. Daarna volgen: ongedocumenteerden (illegalen), ouderen met een lage sociaaleconomische status, asielzoekers binnen opvanglocaties en jongeren in justitiële jeugdinstellingen. Vervolgens wordt het dilemma 'melden of niet' bij meisjesbesnijdenis behandeld vanuit het perspectief van de mensenrechten. Ook komt het acute werk op de Spoedeisende Hulp aan bod, (het gebrek aan) medische zorg binnen de detentiecentra, de rol van verpleegkundigen bij een hongerstaking en tot slot (seksueel) grensoverschrijdend gedrag binnen de ggz en de gehandicaptenzorg.

Zware thematiek waarvan menig verpleegkundige zich zal afvragen: wat moet ik hiermee? En precies dat is de kracht van het boek. De thema's en dilemma's die

spelen binnen elk van die werkvelden worden compact maar compleet behandeld. Na lezing weet de verpleegkundige exact wat te doen, waarom zo te handelen en welke wetteksten iets over het onderwerp zeggen. Ieder hoofdstuk eindigt met een bronnenlijst, een opsomming van publicaties, artikelen en websites waar aanvullende en recente informatie te halen is. Achter in het boek staan enkele bijlagen waaronder de Beroepscode voor Verpleegkundigen en Verzorgenden.

Uitgangspunt van de publicatie is de rechtspositie van de patiënt of cliënt. In de praktijk zal het voor verpleegkundigen lang niet altijd makkelijk zijn om vast te houden aan het 'aangewezen gedrag'. Zo moet je stevig in je schoenen staan om de druk te weerstaan van collega's om nee te zeggen als de politie om de gegevens vraagt van een potentiële verdachte die verderop in coma ligt.

Een punt van kritiek is dat er erg veel aanbod komt. Soms te veel en in een te kort bestek, waardoor je als lezer het gevoel hebt overladen te worden. Daardoor is het boek wel uitstekend te gebruiken als beknopt naslagwerk voor verpleegkundigen die te maken hebben met situaties waarin mensenrechten een prominente rol spelen. Vooral wanneer de omstandigheden hen uitdagen een positie in te nemen in een medisch krachtenveld vol tegenstrijdige belangen en ethische valkuilen.

De auteurs geven zelf aan dat het boek 'een eerste stap is in de goede richting'. Er moet nog meer worden gedaan. Of zoals Eduard Nazarski, directeur van Amnesty International, schreef in zijn column (*Wordt Vervolgd*, 2009-12/1): 'Wat is nodig om ervoor te zorgen dat universele waarden ook voor toekomstige generaties een leidraad kunnen zijn? Juist, onderwijs!'

Dit boek is een open uitnodiging aan onderwijsinstellingen voor verpleegkundigen. *Goede zorg, goed recht?* is prima basis-materiaal voor een training of een onderwijsmodule.

Goede zorg, goed recht? Mensenrechten vanuit verpleegkundig perspectief is te bestellen door een e-mail te sturen naar info@johannes-wier.nl en door € 27,20 over te maken op rekeningnummer 53353 t.n.v. Johannes Wier Stichting met vermelding van 'Goede zorg...' en het afleveradres.